

Från återvinning till cirkulär ekonomi – Riksomfattande avfallsplan fram till 2027

SAMMANDRAG

I den riksomfattande avfallsplanen fram till 2027 ingår både en plan för att minska avfallens mängd och skadlighet och en avfallshanteringsplan. Geografiskt omfattar avfallsplanen hela Finland, med undantag för Åland som utarbetar en egen plan.

Avfallsplanen har beretts i brett samarbete mellan olika ministerier och intressegrupper. Åtgärderna i planen genomförs huvudsakligen inom ramen för planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten. Finansieringen av programmet för cirkulär ekonomi och programmet för hållbar tillväxt i Finland, som baserar sig på EU:s återhämtningsinstrument, stöder också genomförandet av målen i avfallsplanen. Eventuella behov av tilläggsfinansiering behandlas separat i budgetprocesserna för den offentliga ekonomin.

Den riksomfattande avfallsplanens vision fram till 2030:

1. Materialeffektiv produktion och konsumtion skonar naturresurserna och dämpar klimatförändringen.
2. Avfallsmängden har minskat jämfört med i dag. Återanvändningen och materialåtervinningen har nått en ny nivå.
3. Högklassig avfallshantering är en del av hållbar cirkulär ekonomi.
4. Återvinningsmarknaden fungerar bra. Som en följd av återanvändning och materialåtervinning uppstår nya arbetstillfällen.
5. Värdefulla råvaror tillvaratas från återvinningsmaterial också i små halter.
6. Materialkretsloppen är oskadliga och i produktionen används allt mindre farliga ämnen.
7. Samarbetet mellan aktörerna i branschen främjar materialkretslopp av hög kvalitet.
8. Tillförlitlig och heltäckande information stöder den cirkulära ekonomin. Informationen kan utnyttjas digitalt.
9. Forskningen och försöksverksamheten i avfallsbranschen är högklassig och avfallskompetensen är hög.
10. Lagstiftningen stöder innovationer och verksamhetsförutsättningarna inom cirkulär ekonomi.

Tematiska mål i avfallsplanen:

Kommunalt avfall

- Ökningen av mängden kommunalt avfall avtar i relation till bruttonationalprodukten och en relativ frånkoppling uppnås.
- Av det kommunala avfallet återvinns 57 procent.

Förpackningsavfall

- Återanvändningen av förpackningsavfall ökar.
- Materialåtervinningen av förpackningsavfall ska ökas till minst den nivå som förutsätts i förpackningsdirektivet.

Minskning av plastprodukter för engångsbruk

- Användningen av plastprodukter för engångsbruk minskas permanent.

Biologiskt nedbrytbart avfall

- Matsvinnet halveras före 2030.
- Av det bioavfall som ingår i kommunalt avfall återvinns 65 procent.
- Användningen av återvinningsgödselpreparat ökar och ersätter gödselprodukt som tillverkas av jungfruliga råvaror.

Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter

- Elektriska och elektroniska produkter återanvänds i större utsträckning.
- Andelen elektriska och elektroniska produkter i blandavfallet minskar och materialåtervinningen ökar.
- Kritiska råmaterial och annat värdefullt material som ingår i avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter återvinns effektivare.
- Farliga ämnen som finns i avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter tas ur omlopp.

Byggavfall

- Mängden byggavfall minskar.
- Resursåtervinning av bygg- och rivningsavfall är minst 70 procent.
- Den högkvalitativa återvinningen av byggavfall ökas på ett riskkontrollerat sätt.

För att uppnå visionen och målen presenteras det i avfallsplanen åtgärder som är bindande för statsförvaltningen. De fastställda målen kan dock inte uppnås enbart genom åtgärder inom statsförvaltningen, utan det krävs åtgärder på alla nivåer i hela produktions-, konsumtions- och avfallshanteringskedjan. I avfallsplanen föreslås därför åtgärder för även andra aktörer än statsförvaltningens aktörer.

Den riksomfattande avfallsplanens viktigaste konsekvenser hänför sig till en allt hållbarare och tryggare användning av resurser och ett bättre miljöskydd. Genomförandet av planen bidrar till att minska avfallsmängden och öka materialåtervinningen. Med hjälp av åtgärderna i avfallsplanen fördjupas miljömedvetenheten och kompetensen i fråga om cirkulär ekonomi och avfall. Avfallsplanen skapar också förutsättningar för och möjligheter att införa nya verksamhetsmodeller för cirkulär ekonomi och företagsekonomiskt lönsamma lösningar.

Genomförandet och effekterna av avfallsplanen följs upp med hjälp av kvantitativa uppföljningsindikatorer som samlas in årligen. I mitten av planperioden görs en mer omfattande halvtidsöversyn, varvid också genomförandet av åtgärderna utreds.